

ekoZpravodaj

Zpravodaj Ekologického centra Kralupy nad Vltavou

Z OBSAHU:

- Co se dá vypěstovat ve městě?
- Teplý domov a zdravé plíce
- Imisní stanice ve zkušebním provozu
- Odpadová mapa města
- Ve školách o životním prostředí...

- 2 Úvodník
- 3 Co se dá vypěstovat ve městě?
Vyhodnocení vánoční soutěže
- 4 Teplý domov a zdravé plíce
(Ne)klidná obloha na Kralupsku
- 5 Semináře v Neratovicích
Pět stupňů odpadové pyramidy
- 6 Zábavní pyrotechnika
Topíte ve správném kotli?
- 7 Imisní stanice ve zkušebním
provozu
Odpadová mapa
- 8 Pravidelné rubriky
(Slovníček, Zelená domácnost,
Co se děje..., Okénko z přírody,
Z vašich dotazů)
- 10 Ekocentrum nabízí

Ekologické centrum Kralupy nad Vltavou

Palackého náměstí 6, 278 01 Kralupy nad Vltavou
Tel./fax: 727 808 644

E-mail: ekoporadna@eckralupy.cz

URL: www.eckralupy.cz, www.vuhu.cz

Zelená linka: 800 100 584 (Po - Pá: 6 - 22 hod.)

Ekologické centrum Kralupy nad Vltavou (ECK) je otevřeným informačním střediskem o životním prostředí, které funguje již od roku 2006 na základě osvědčeného modelu z Mostu. Svým charakterem (zejména napojením na dispečinky průmyslových podniků v regionu) je spolu s mosteckým ekocentrem jediné svého druhu v České republice. Činnost ECK se opírá především o aktivní informování veřejnosti, zajištění efektivní komunikace s průmyslovými podniky, veřejnou správu a veřejností a hledání společných řešení environmentálních problémů v regionu. Disponuje bezplatným Zeleným telefonem, jehož prostřednictvím zodpovídá dotazy veřejnosti.

Foto na titulní straně: <http://pixabay.com/> (damianjarzebski0)

Vážení a milí příznivci Ekologického centra Kralupy nad Vltavou,

kronika ekocentra roku 2015 je již dopsána a schází jenom doslov. Těší nás, že kromě pravidelných činností, jako je sledování imisní situace na Kralupsku a dění v průmyslu, zodpovídání ekoporadenských dotazů apod. se nám podařilo uspořádat akce pro školáky v rámci Dne Země a v rámci projektu Kralupy – čisté město. Pro žáky základních škol jsme dále připravili několik seminářů na téma „Odpady“ s podporou společnosti AVE Kralupy s.r.o. Během léta jsme za podpory společnosti SPOLANA a.s. sestavili nový výukový program pro 8. a 9. třídy ZŠ a studenty SŠ na téma Chemie a životní prostředí se zaměřením na výrobky společnosti, který jsme na podzim realizovali na neratovických školách. Při výukových programech se snažíme s mladými lidmi besedovat o významu a potřebnosti chemie pro rozvoj společnosti, o environmentálních aspektech chemické výroby i používání konkrétních výrobků, což je podle ohlasů pedagogů velmi přínosné. Za další úspěšný počín považujeme tvorbu interaktivní odpadové mapy, kterou můžete najít na našich stránkách www.eckralupy.cz. Mapa přesně znázorňuje různá místa ve městě, kde se dá ekologicky zlikvidovat odpad z domácností. Příjemný pocit máme i ze dvou soutěží, které jsme loni vyhlásili, a to soutěž „Co se dá vypěstovat ve městě?“ a soutěž „O nejhezčí vánoční motiv“. V obou případech se nám sešly v ekocentru velmi zajímavé soutěžní exponáty.

V roce 2016 oslaví Ekologické centrum v Kralupech nad Vltavou 10 let svého trvání. K tomuto výročí bychom rádi uspořádali zajímavé akce pro školáky i veřejnost. Počítáme s vyhlášením dalších soutěží. Rádi bychom zpracovali a vydali osvětové a praktické materiály z oblasti ochrany životního prostředí. Plánujeme uspořádání eko-výcházek kralupskou přírodou, při nichž bychom propojili osvětu s úklidem přírodních lokalit ve městě a další akce, které najdou u veřejnosti, jak doufáme, kladnou odezvu.

Ať je pro Vás rok 2016 rokem úspěšným, plným štěstí, zdraví a spokojenosti, ale také rokem motivujícím, odpovědným a udržitelným, kdy dochází ke zvyšování kvality života, aniž by se tak dělo na úkor krásy a rozmanitosti přírody a krajiny.

Jana Krátká a Bc. Zuzana Ungerová
dispečerky Ekologického centra Kralupy nad Vltavou

CO SE DÁ VYPĚSTOVAT VE MĚSTĚ?

Ekologické centrum v Kralupech nad Vltavou (ECK) v letošním roce uspořádalo soutěž k Mezinárodnímu roku půdy, který vyhlásilo OSN s cílem zvýšit povědomí o důležitosti ochrany půdy a jejího udržitelného obhospodařování. Ceny výhercům věnovaly kralupská společnost HECKL s.r.o. a Zahradnictví Jelínek Veltrusy.

Soutěž "Co se dá vypěstovat ve městě?" byla vyhlášena dne 21. května 2015 a trvala do 31. října 2015. Soutěžících bohužel nebylo mnoho, ale přesto jsme do soutěže obdrželi nápadité a zajímavé fotografie. Každý z účastníků pojal toto téma jinak. Dispečerky ECK při hodnocení soutěžních příspěvků posuzovaly nápaditost, různorodost rostlin a podmínky pěstování.

Výherci soutěže

První místo

První místo získala rodina Kopeckých se svým

projektem Zelený dvorek. Paní Kopecká s manželem a dětmi pěstuje uprostřed města na dvorku bytového domu jahody, borůvky, hrášek, tykve, kapustu, rajčata, bylinky a další plodiny. Našlo se zde místo i pro kompost a plácek, kde si hrají děti. Paní Kopecká nemá klasické záhonky, na tak malou plochu by se nevešly, ale pěstuje plodiny v květináčích a v nádobách s uchy, které si velice pochvaluje pro jejich snadnou manipulaci. Kompostér vlastní výroby umístili Kopečtí na dlažbu ke

© archiv ECK

straně domu. K jeho výrobě použili dřevěné palety, aby se dal přesouvat a nedotýkal se přímo dlažby. Dvorek je využíván všemi obyvateli bytovky. Paní Kopecká dává pěkný příklad všem, kteří by chtěli podobně využít společné prostory v domě. Když se lidé domluví, dají se uskutečnit úžasné věci.

Odměnit vítěze přijela osobně paní Alena Viktorová – PR a marketingový manager z firmy Heckl. Po zhlédnutí zazimovaného

dvorku a originálně graficky zpracovaného projektu předala ceny v hodnotě 1 500 Kč. Převzetí cen se účastnil i nejmladší člen rodiny, který si vše zvědavě prohlížel. Jednalo se o 10 l konev na zalévání, hadici, kropítka, zavlažovač a postřikovač.

(...**plné znění článku**)

Autor článku:
Bc. Zuzana Ungerová

VYHODNOCENÍ VÁNOČNÍ SOUTĚŽE

Ze starých a zdánlivě obyčejných věcí a nejrůznějších materiálů mohou vzniknout originální doplňky do vašeho domu i bytu, hezké ozdoby i praktické předměty. Chce to jen pár nápadů, inspiraci a šikovné ruce.

Ekologické centrum v Kralupech nad Vltavou připravilo Vánoční soutěž, ve které si mohli zájemci sami vyzkoušet, jak rychle a snadno jde starým a nepotřebným věcem vdechnout nový život a hlavně, jak to potom člověka těší! Byl to již pátý ročník Vánoční soutěže, pořádané ve spolupráci se společností AVE Kralupy s.r.o., která dodala pěkné odměny pro

vítěze. Soutěž trvala od 1. 11. do 11. 12. 2015. Ačkoliv soutěžící měli poměrně málo času, stačili nám dodat pěkné, zajímavé, originální a nápadité soutěžní příspěvky.

Soutěž byla vyhlášena pro 3 věkové skupiny soutěžících. Dle zadání soutěže bylo možné vyrobit libovolný vánoční motiv z odpadového materiálu,

tedy vánoční ozdobu, řetěz, svícen či jinou dekoraci nebo dárek apod. Jako materiál pro výrobu soutěžních exponátů posloužil starý papír, ruličky od toaletního papíru, kartony, starý balicí papír, role od záclon, šišky, polystyrenové výplně, použité plastové obaly a jiné.

Své soutěžní výrobky do ekocentra přinesly kolektivy základních škol a školních družin.

(...**plné znění článku**)

Autor článku:
Jana Krátká

© archiv ECK

TEPLÝ DOMOV A ZDRAVÉ PLÍCE

Tak je tu zase podzim. Chladno nám venku zalézá pod kabát a zima už tluče na vrata. Lidem s ústředním vytápěním to zas tolik starostí nedělá, ale jsou tu lidé, kteří se o teplo svého domova musí postarat sami.

U těchto domovů Zima vysloveně křičí: „*Tak co! Jste na mě připraveni? Máte kvalitní palivo? Nelenili jste přes léto a připravili se?!*“ A to je chvíle, kdy si sáhneme do svědomí. A taky chvíle, kdy se okolí začne obávat o své zdraví. Zjišťuje barvu a zápach kouře, který vychází z komínů našich domovů. Topíme-li kvalitním palivem, s kouřem problém nemáme. Začneme-li si však přitápět něčím jiným, objeví se problém nejen v podobě stěžujícího si okolí, ale i stěžujících si plic. A to nejen těch našich vlastních, ale i našich blízkých a sousedů.

Domácí topeniště a ovzduší
Domácí topeniště jsou jedním z významných zdrojů

znečištění ovzduší v České republice. Jsou velkým zdrojem suspendovaných částic a polyaromatických uhlovodíků. Domácí kamna, krby a kotle nelze vybavit drahou technologií na čištění spalin, proto velmi záleží na tom, co a jak se v nich spaluje. Typ paliva doporučují výrobci kotlů. Z výsledků měření emisí vyplývá, že pokud toto doporučení dodržíme, budou naše emise odpovídat námi provozované technologii.

Jiná situace nastává při spalování odpadu. Odpady obsahují složky, které vedou či mohou vést ke vzniku nebezpečných látek, některé odpady nebezpečné látky přímo obsahují. Odpady

představují příliš různorodý materiál k tomu, aby jej šlo bezpečně spalovat. V domácím kotli nelze zajistit dobré podmínky spalování (např. dostatečný přívod vzduchu, dostatečnou teplotu spalování, dostatečnou dobu zdržení) a tak při spalování nutně vznikají zplodiny nedokonalého hoření, jako jsou polyaromatické uhlovodíky či oxid uhelnatý. Jediný odpad, s jehož

spalováním lze souhlasit, je chemicky neošetřené, dostatečně vyschlé dřevo. Nedoporučujeme pálit ani papír. Není to efektivní a recyklace papíru přináší několikrát víc, než jeho pouhé spálení.

(...**plné znění článku**)

Autor článku:
Ing. Milena Vágnerová,
Bc. Zuzana Ungerová

(NE)KLIDNÁ OBLOHA NA KRALUPSKU

Ve čtvrtek 17. prosince 2015 proběhla na kralupské radnici tisková konference v souvislosti s novým vývojem situace v kauze letiště Vodochody. Na konferenci byla přítomna také dispečerka Ekologického centra v Kralupech nad Vltavou, a proto vám přinášíme nové informace o dění v této záležitosti.

Městský soud v Praze zrušil rozhodnutí Ministerstva životního prostředí (MŽP), které minulý rok zrušilo kladný ekologický posudek EIA na rozšíření letiště Vodochody. Letiště Vodochody potřebuje kladný ekologický posudek EIA, aby mohlo požádat o zahájení územního řízení a stavební

povolení. Soud vrátil záležitost ministerstvu k dalšímu řízení.

Obce sdružené v iniciativě Stop letišti Vodochody budou bojovat dál. Na tiskové konferenci seznámili představitelé obcí novináře s dalším postupem obrany proti rozšíření letiště ve Vodochodech. Ve Sdružení

Stop Letišti Vodochody je 15 obcí celkem se zhruba 40.000 až 50.000 obyvateli. Starosty obcí rozhodnutí Městského soudu v Praze zarazilo a zarmoutilo. „*Nepříjemně nás překvapilo, že obce vůbec nedostaly u soudu prostor k předložení svých argumentů*“, uvedl starosta Líbeznic u Prahy, Mgr. Martin Kupka. Starostové jsou přesvědčeni, že soud by měl jejich argumenty vyslechnout a zhodnotit.

Letiště Vodochody (původně tovární letiště podniku Aero) je v současné době neveřejným mezinárodním letištem, které využívají především letecké školy

a zákazníci mateřské společnosti Aero Vodochody. Občané obcí, které bojují proti rozšíření letiště, se obávají především zvýšení hlukové zátěže, emisí z leteckého provozu, rizika leteckých havárií, znehodnocení majetku, zvýšení intenzity silniční dopravy, ale také nedostatečného řešení odvodnění ploch a dalších rizik.

(...**plné znění článku**)

Autor článku: Jana Krátká

VE ŠKOLÁCH O ŽIVOTNÍM PROSTŘEDÍ...

Ekologické centrum Kralupy nad Vltavou (ECK) za finanční podpory společnosti SPOLANA a.s. připravilo zcela nový výukový program na téma „Chemie a životní prostředí“. Výukový program má za cíl seznámit školáky či studenty především na Neratovicku s environmentálními aspekty chemické výroby i konkrétních výrobků. V prosinci 2015 byly realizovány 3 programy, kterých se zúčastnilo celkem 76 žáků a žákyň.

Lektorky ekocentra zavítaly s programem „Chemie a životní prostředí“ nejprve do ZŠ Ing. M. Plesingera-Božinova v Neratovicích. V úterý 1. prosince proběhl seminář pro 8. třídu a ve středu 2. prosince se zúčastnili semináře žáci 9. třídy. Během programu se žáci dozvěděli, kde je v dnešní době chemie zapotřebí, do jakých oborů

lidské činnosti pronikly výrobky chemického průmyslu, co umožnily a jaké výhody lidstvu přinesly. Žáci se zamýšleli i nad nevýhodami chemického průmyslu a některých výrobků, jež mají negativní dopad na životní prostředí.

Důležitou součástí programu byla informativní část, jak správně zacházet s produkty

© archiv ECK

chemického průmyslu, aby se předešlo poškození životního prostředí, která byla doplněna praktickou ukázkou. Program je zaměřený především na výrobky, které vyrábí společnost SPOLANA a.s., a jejich následné využití.

Žáci se nejvíce zajímali o produkty společnosti

SPOLANA a.s., o výrobky, které se z těchto produktů vyrábějí, ale také o vliv podniku na ovzduší či vodu v Labi.

(...[plné znění článku](#))

Autor článku:
Jana Krátká

PĚT STUPŇŮ ODPADOVÉ PYRAMIDY

Letošní dva závěrečné semináře s odpadovou tematikou uspořádalo Ekologické centrum v Kralupech nad Vltavou za podpory společnosti AVE Kralupy s.r.o. pro žáky 4. a 5. třídy ZŠ Třebízského.

Dispečerky ekocentra besedovaly s dětmi o pyramidě nakládání s odpady. Žáci se dozvěděli o tom, kolik odpadu každý z nás vyprodukuje, jakou část odpadů z domácnosti

vytřídíme, kolik odpadu končí na skládkách, ale i různé zajímavosti, např. co má společného lyžování v Dánsku s energetickým využitím odpadu.

© archiv ECK

Při hře o době rozložitelnosti si žáci uvědomili, že některé odpady se na skládce nerozloží ani po 100 letech. Haldy odpadu tak budou hyzdit naši krajinu natrvalo a stále budou představovat vážné riziko poškození životního prostředí. Skládky neřeší problém s odpadem, pouze ho přesouvají na budoucí generace. Nejlepší obranou je veškerý odpad pečlivě třídít, recyklovat, kompostovat, případně energeticky využít.

Dispečerky se snažily dětem přiblížit také opětovné využívání odpadu, kdy již nepotřebnou věc lidé přetvoří na jiný užitečný předmět, který může nadále sloužit. Jakési vdechnutí druhého života věci, která by se jinak stala odpadem.

Nejdůležitější je však prevence, předcházení vzniku odpadu. Také na toto téma se rozpoutala na semináři zajímavá diskuse. Děti správně odhadly, že nejvíce odpadu v domácnostech má původ ve zpracování potravin (bioodpad) a v obalech potravin i jiného zboží. Přitom většinu obalů po vybalení zakoupené věci ihned vyhazujeme, proto je důležité přemýšlet při nakupování, jaké zboží si vybrat i s ohledem na jeho způsob balení. Mnoho přístrojů, pomůcek či nástrojů si můžeme také vypůjčit, nemusíme vše kupovat.

(...[plné znění článku](#))

Autor článku:
Jana Krátká

ZÁBAVNÍ PYROTECHNIKA

Konec roku je tradičně oslavován ohňostrojem, a řadou zvukových a světelných efektů ze zábavní pyrotechniky. V mnohých městech jsou v prosinci výbuchy petard, rachejtlí a dělobuchů slyšet denně. Tento druh zábavy je však pro některé lidi velmi nepříjemný a nepravidelné rány děsí především zvířata. Stresem způsobeným zábavní pyrotechnikou trpí nejen domácí mazlíčci, ale i hospodářská zvířata a volně žijící živočichové. Hluk však není jediným ukazatelem škodlivosti této zábavy. Pyrotechnika zasahuje nepříznivě do životního prostředí i dalšími faktory, o kterých se dočtete v tomto článku.

Hluk

Povolená hlasitost zábavní pyrotechniky je maximálně 115 dB ve volném prostoru do vzdálenosti 8 m. Startující letadlo vyvolá hluk 120 dB. Práh bolesti pro člověka je 130 dB, pro tvory s lepším sluchem je práh bolesti samozřejmě nižší. A taková obyčejná petarda, volně prodejná, vyvolá hluk až 170 dB.

Hospodářská zvířata po silvestrovských oslavách jsou méně produktivní (skot, kur), zanáší (kur) a potrácejí (skot, ovce, kozy, prasnice, kobyly). Mnozí domácí mazlíčci se na Silvestra ztratí a ne všichni jsou znovu nalezeni. Některá zvířata jsou natolik vyděšená, že jim veterináři před Silvestrem naordinují antistresové pilulky. Volně žijící zvířata ze strachu opouštějí své úkryty a často bezmyšlenkovitě prchají. Stávají se obětmi nehod při srážce s elektrickým vedením, v dopravě nebo přímo při kontaktu s odpálenou pyrotechnikou.

Prach

Ohňostroj se dostane až do výšky 100 m a tam se zbytky chemických látek rozptýlí do ovzduší. Zvýší se prašnost a emitovaný prach může v ovzduší setrvat až několik dní. Tento prach obsahuje hlavně sloučeniny kovů K - draslík, Ba - baryum, Mg - hořčík, Sr - stroncium, Cu - měď, Pb - olovo, Sn - cín, Al - hliník, Bi - bismut, Ga - galium. Tyto kovy se používají především k hoření jako oxidizační, dále obarvují plameny a před odpálením stabilizují pyrotechniku. Také se zvyšuje koncentrace síranů a dusičnanů v ovzduší.

Voda

Často se ohňostroje pořádají nad vodní plochou. Prach uvolněný z pyrotechnických efektů spadá dolů a kontaminuje i vodu. Jde o stejné látky, které působí nepříznivě na souši. Třeba těžké kovy.

(...plné znění článku)

Autor článku:

Bc. Zuzana Ungerová

TOPÍTE VE SPRÁVNÉM KOTLI?

Majitelé rodinných domů budou moci získat prostřednictvím takzvané kotlíkové dotace příspěvek na nákup nového kotle, výše částky se pohybuje mezi 70-85 % z jeho pořizovací ceny. Kotlíková dotace podporuje výměnu stávajících a neekologických kotlů s ručním příkládáním na tuhá paliva za nové, ekologické kotle.

Operační program Životní prostředí (OPŽP) 2014–2020, spadající pod Ministerstvo životního prostředí (MŽP), bude financovat kotlíkové dotace pomocí evropských fondů. Jeho cílem je do roku 2020 nahradit zhruba 80 tisíc kotlů. Kotlíková dotace se vztahuje na automatické kotle s možností spalování uhlí nebo biomasy a kotle dřevozplyňující. Celková alokace na výměnu starých kotlů je 9 miliard Kč. Finanční podpora na výměnu kotlů na pevná paliva v rodinných domech bude poskytnuta z projektů jednotlivých krajů, které

budou příjemci z OPŽP 2014–2020.

Problematika domácích (lokálních) topenišť

Dlouhodobý problém v České republice tvoří domácí neboli lokální topeniště. Lokálním topeništěm se rozumí zdroj znečišťování o jmenovitém příkonu do 300 kW, přičemž podmínky provozu těchto zdrojů jsou upraveny zákonem č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší.

(...plné znění článku)

Autor článku:

*Ing. Hana Svašková,
Jana Krátká*

IMISNÍ STANICE VE ZKUŠEBNÍM PROVOZU

Kralupy nad Vltavou budou mít opět přehled o množství prachu a dalších škodlivin v ovzduší. Nová měřící stanice automatizovaného imisního monitoringu Zdravotního ústavu se sídlem v Ústí nad Labem je umístěna v prostoru víceúčelového sportovního areálu u zimního stadionu.

Dodavatelská firma již ve stanici instalovala potřebné měřící přístroje a zařízení. Původní listopadový termín pro zahájení provozu stanice se posunul, ale v současné době již probíhá zkušební provoz stanice a zajištění přenosu naměřených dat. Během února 2016 by se obyvatelé Kralupska měli dočkat přesnějšího přehledu o aktuální kvalitě zdejšího ovzduší.

Dispečerka Ekologického centra Kralupy nad Vltavou (ECK) byla v listopadu 2015 přítomna okamžiku, kdy do

měřící stanice instalovali odborní pracovníci dva hlavní přístroje a čidla na měření imisí, tedy koncentrací vybraných škodlivin, které jsou rozptýleny v ovzduší.

Po instalaci všech zařízení bylo nutné přístroje připojit k elektrické síti, nakalibrovat a uvést do provozu. V současné době je již vybavení stanice kompletní, některá zařízení se ještě zkouší, jiná už jsou v běžném provozu. Majitelem a provozovatelem stanice je Zdravotní ústav se sídlem v Ústí nad Labem. Jak bylo

archiv ECK

ECK sděleno pracovníkem Zdravotního ústavu, vedoucím oddělení měření vnitřního a venkovního ovzduší, Ing. Alešem Soukupem, další důležitou fází je nyní zajištění bezchybného a nepřetržitého přenosu snímaných dat ze stanice automatizovaného imisního monitoringu (AIM) Kralupy

nad Vltavou do Českého hydrometeorologického ústavu (ČHMÚ), od kterého pak bude naměřené hodnoty přebírat ECK a odbor životního prostředí MěÚ v Kralupech nad Vltavou.

(...plné znění článku)

Autor článku:

Bc. Z. Ungerová, J. Krátká

ODPADOVÁ MAPA MĚSTA

Ekologické centrum Kralupy nad Vltavou zhotovilo za finanční podpory společnosti AVE Kralupy s.r.o. interaktivní odpadovou mapu města.

Jedná se o elektronickou interaktivní aplikaci, kdy jsou do mapy města Kralupy nad Vltavou vyznačena místa, kam mohou lidé odkládat svůj separovaný odpad. U každého místa separovaného odpadu je vyznačeno jaké kontejnery se zde nacházejí, jaký je jejich počet a kdy jsou vyváženy. V mapě jsou zachycena i další místa, kde je možno ukládat separované složky domovního odpadu, např. sběrný dvůr, sběrné suroviny, kontejnery na textil apod. Zobrazení v mapě je srozumitelné pro všechny

uživatelé, vyhledávání v ní je jednoduché a přehledné, mapa bude pravidelně aktualizována. Aplikace je dostupná online na stránkách ECK www.eckralupy.cz na titulní stránce a v sekci Odpady a také na webu města Kralupy n/Vlt.

Proč vlastně třídit odpad?

Vytřídít se dá při troše snahy a dobré vůle skoro vše, směsný odpad totiž obsahuje celou řadu využitelných složek, jako je sklo, papír, plast, bioodpad, elektroodpad atd. A proto je

na nás, abychom svůj odpad vytřídili. Obsah separovaných kontejnerů odveze svozové auto na třídící linku a dále putuje do zpracovatelských firem.

Dnešní domácnosti vytřídí v průměru necelou čtvrtinu svého odpadu, přitom by šla

vytřídít nejméně polovina odpadu z domácností a při kompostování bioodpadu ještě více, až tři čtvrtiny množství domovního odpadu. To přece stojí za trochu námahy a přemýšlení. Vytříděné složky odpadu neskončí na skládce, ale jsou opět využity při výrobě nových produktů. Tím šetříme nejen přírodní zdroje surovin, ale také energii na jejich vydobytí a zpracování. Čím více odpadů vytřídíme, tím více dostaneme zpátky materiálů, energie, ale také tím snížíme počet skládek.

(...plné znění článku)

Autor článku: Jana Krátká

Pro zlepšení orientace v pojmech, souvisejících s životním prostředím jsme pro Vás připravili populárně naučný slovníček.

Inverze

Za normálních okolností teplota vzduchu klesá se zvyšující se nadmořskou výškou,

tedy čím výše, tím nižší teplota a naopak. Je to způsobeno ohřevem o zemský povrch, který vydává teplo získané pohlcením slunečním zářením. Přenos tepla od zemského povrchu je provázen jevem zvaným konvekce, kdy ohřátý vzduch stoupá a na jeho místo se shora tlačí vzduch studený. Někdy však dochází k obrácení neboli inverzi teplotního gradientu. Existuje více druhů inverzí. Například v mírném pásmu se poměrně často vytváří takzvaná inverze subsidenční, při níž studený vzduch klesá z vyšších vrstev do údolí, kde je uzavřen.

Inverzní vrstvu si pro jednoduchost lze představit jako pokličku na hrnci. Vše, co se „pod pokličku“ dostane, ať už z komínů továren či výfuků aut, tam po dobu trvání inverze víceméně zůstane. Jelikož pod inverzní vrstvou je pohyb vzduchu v jakémkoli směru značně omezen, hovoříme o zhoršených rozptylových podmínkách a následně může docházet i k tvorbě tzv. smogu. Inverze je čistě meteorologický jev, jehož výskyt není v žádném případě vázaný pouze na oblasti zatížené průmyslem. K inverzním situacím, trvajícím řadu dní, dochází zpravidla v podzimních a zimních měsících. Charakteristická je nízká oblačnost, zahalující nížiny, zatímco vystupující horské oblasti se těší jasnému a teplému počasí.

<http://pixabay.com/>

Zdravé zimní mlsání aneb dárky ze zahrádky

Často, a mnozí z nás, v období Vánoc hřešíme, cpeme se sladkostmi a jinými dobrotami tak, že se ručička naší váhy vychýlí poněkud vpravo a my se pak v dalších měsících snažíme navrátit ji zpět, což bývá náročné a je k tomu zapotřebí úprava jídelníčku, zvýšená fyzická aktivita a zejména pevná vůle. Máme to vůbec zapotřebí? Určitě ne. Mlsat se totiž dá i zdravě, a navíc takové mlsky můžeme vyrobit i jako dárečky svým blízkým nebo jako ozdoby na stromeček.

Jednodušší to mají ti. Kteří vlastní zahrádku nebo alespoň babičku, která je zásobí plody ze svého pozemku. I když se těšíme na sklizeň plodů, po čase nastává období, kdy některý z druhů sezónního ovoce už nechceme ani vidět, natož se jím krmit, ani nemluvě o odrůdách, které nám zas až tak moc nejedou. A to je vhodná doba pro přípravu zásob na zimní mlsání. Kdo by neznal pochoutku našich babiček – křížaly?

Křížaly známe především jako usušená jablka, ale využít se dají nejrůznější druhy ovoce, a dokonce i zeleniny. Babičky

sušily křížaly v troubě nebo v peci a také na sluníčku, nám sice chybí pec, ale zato máme ústřední topení a nejrůznější druhy sušiček.

Kromě toho, že křížaly jsou úžasnou lahůdkou, jsou také velmi zdravé. Sušení je totiž jednou z nejstarších metod konzervace: odnímáním vody z plodů se potlačí činnost mikrobů, ale zůstává zachován velký podíl vitamínů. Můžete se také rozhodnout, máte-li raději klasiku – tedy štávnaté křížaly – nebo křupavé chipsy. Hotové křížaly nemusíte nutně využít jen jako zdravé mlsání, ale navlékáním na nit z nich lze vytvořit vánoční řetězy, dají se použít jako přízdoba dárků, věnců i svícňů a darované v pěkné sklenici nebo úhledné krabičce mohou být i milým dárkem pro přátele.

<http://pixabay.com>

CO SE DĚJE...

Klimatický summit 2015 v Paříži

V Paříži se od 30. listopadu konal jedna z nejdůležitějších konferencí roku 2015 – konference OSN o ochraně klimatu. Konference je známá pod názvem COP 21:21. Konference smluvních stran (21st Conference of the Parties – COP) Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu (UNFCCC). Letošní konference byla současně 11. zasedáním smluvních stran Kjótského protokolu.

Kdy, kdo a proč?

Konference COP 21 probíhala v Paříži od 30. listopadu do 11. prosince 2015. Do Paříže se sjelo okolo 45 tisíc účastníků, mezi které patří vybraní zástupci jednotlivých států, pozorovatelé, zástupci světových občanských organizací a novináři. Jednání se účastnilo celkem 147 zástupců států a vlád z celkového počtu 195 zapojených zemí. Na zahájení promluvil například americký prezident Barack Obama, čínský prezident Si Ťin-pching nebo premiér České republiky Bohuslav Sobotka. Hlavním cílem konference bylo konečné vypracování mezinárodní dohody o snižování emisí skleníkových plynů. Tato nová dohoda by měla od roku 2020 nahradit končící Kjótský protokol.

(...[plné znění článku](#))

Autor článku: Kateřina Chabrová, DiS.

Bobři z Prahy

Nedávno proběhla v médiích zpráva o bobrech, kteří se usadili v Praze na Vltavě. Lidé někdy zaměňují bobra za nutrií říční (*Myocastor coypus*). Tentokrát byl ale snímek bobra zachycen fotopastí, kterou instalovali výzkumní pracovníci z České zemědělské univerzity. V Praze se údajně zabydlel jeden pár, na Vltavě si vybudoval bobří hrad. Pro jejich klid zůstává přesnější oblast výskytu bobrů v anonymitě. Je ale potěšitelné, že po 185 letech se toto dnes vzácné zvíře opět zabydlelo v našem hlavním městě.

Bobr evropský (*Castor fiber*) patří do řádu hlodavců (*Rodentia*). Váží od 17 do 30 kg a se svým zploštělým ocasem měří až 1 metr. Jeho pátý prst na předních končetinách je protistojný. Může tedy obrátně zacházet s předměty. Mezi prsty na zadních končetinách se nachází plovací blána. Srst je hustá, chráněná mastnými výměšky z mazových žláz. V minulosti našly aromatické výměšky uplatnění v kosmetice a lékařství, a staly se tak, kromě kožichu, dalším důvodem lovu a chovu bobra. Při pohledu na bobra zblízka upoutá pozornost sytě oranžová barva na jeho předních hlodavých zubech. Uzavíratelné nozdry a uši využije bobr při svém pobytu pod vodou, kde vydrží až 15 minut.

Bobr je společenský tvor, aktivní především ve večerních a nočních hodinách. Jeho rodina se obvykle skládá z jednoho páru dospělých bobrů a z odchovaných mláďat starých do dvou let. Samice porodí jednou do roka

2-5 mláďat. Rodina může mít tedy 5, výjimečně až 15 členů. Teritorium mají podél řeky 1 až 2 km dlouhé. Dožívají se 10ti až 12ti let.

Bobr evropský (*Castor fiber*) byl u nás v minulosti loven až do té míry, že jsme o jeho přítomnost v krajině přišli. Na přelomu 19. a 20. století se toto zvíře vyskytovalo jen místy v jižním Norsku, v Německu, ve Francii, v severovýchodní Polsku a Bělorusku. V té době se uvádělo, že počet přeživších jedinců je 1 200. Během 20. století přistoupily evropské státy k ochraně bobra evropského mnohem důkladněji. Je zařazen do Červeného seznamu IUCN (International Union for Conservation of Nature), což je Mezinárodní svaz ochrany přírody, a do Červeného seznamu ČR. V současné době žije v ČR 4 000 jedinců bobra evropského.

(...[plné znění článku](#))

Autor článku:
Bc. Zuzana Ungerová

Jak uklízet šetrně?

Pro mnoho lidí je úklid nepříjemnou nutností. Najdou se však tací, pro které je úklid zábavou, vítanou příležitostí k pohybu, či dokonce relaxací, uklidněním – vždyť i slovo uklidnění v sobě skrývá úklid. Přidáme-li ke snaze o čistotu domácnost ještě rozměr ekologického úklidu, šetrného k životnímu prostředí, můžeme mít dobrý pocit z toho, že jsme udělali něco pro své zdraví i pro ozdravení celé naší planety. Protože v ekocentru občas přijímáme i dotazy, týkající se šetrného uklízení, přinášíme Vám nyní několik tipů, jak uklízet s ohledem na životní prostředí.

Nic se nemá přehánět

Z různých reklam na nás neustále útočí hrozba bakterií a choroboplodných zárodků na každém kroku, kterých se nutně musíme v našich domácnostech zbavit, abychom přežili. Podle odborníků to ale tak

není. Přiměřená špína je prý zdraví prospěšná. Děti, které nežijí ve sterilním prostředí, paradoxně trpí méně alergiemi, astmatem, ekzémy a je u nich nižší riziko nemocí srdce. Velká špína škodí stejně jako přehnaná čistota, nejlepší je zlatá střední cesta. Neznamená to, že máme přestat uklízet, ale rozhodně to nemáme s úklidem přehánět. Jakmile se imunitní systém začne nudit, mohou přijít zmíněné zdravotní problémy. V běžné domácnosti není desinfekce nutná, pokud jí nenařídil ošetřující lékař. Dostatečné čistoty a hygieny můžeme dosáhnout běžnými prostředky bez desinfekčních přísad.

Správné dávkování

Předávkování čistících a pracích prostředků způsobuje zbytečnou zátěž životního prostředí. V měkké vodě postačí daleko méně prostředku než ve tvrdé.

Mikrovlákno

Nejšetrnějším způsobem uklízení je navlhčená utěrka z mikrovlákna, bez saponátu. Mikrovlákno odstraňuje nečistoty ulpívající na hladkých a lesklých površích, kromě vody na sebe váží i mastnotu. Při běžném úklidu tak může být ušetřeno až 80% čistících prostředků, je však zapotřebí pracovat v gumových rukavicích, aby nedošlo k odírání rukou.

Jak provonět byt

Některé parfémované čistící prostředky, osvěžovače vzduchu, vonné tyčinky, svíce, kostky do záchodových mís apod. mohou u citlivých jedinců způsobovat zdravotní potíže, jelikož obsahují koktejl chemických látek, mnohdy nebezpečných. Proto, když máte uklizeno a dobře vyvětráno, zkuste nějakou čistě přírodní vůni. Vánoční náladu navodí pár větviček chvoji, citrusové plody, svítky skořice či hvězdičky badyánu. Byt můžete provonět také voňavým „svažákem“, hřebíčková voda navíc odpuzuje hmyz. Sůl zase pohlcuje pachy. Můžete jí nasypat i do dekorativních misek, zbavíte se tak nepříjemného oděru.

(...[plné znění článku](#))

Autor článku: Jana Krátká

EKOLOGICKÉ CENTRUM NABÍZÍ

VYDALI JSME

PROJEKT KRALUPY – ČISTÉ MĚSTO

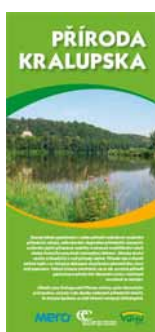
Brožura o historii projektu.

Ke stažení zde.

Leták o zajímavostech řeky Vltavy, o vodních dílech na Kralupsku, místech ke koupání, fakta o pitné i odpadní vodě apod.

Ke stažení zde.

Leták o chráněných územích a evropsky významných lokalitách v ORP Kralupy nad Vltavou. Nechybí ani přehled památných stromů, chráněných živočichů a rostlin.

Ke stažení zde.

Ekologické centrum Kralupy nad Vltavou nabízí výukové programy, semináře "na míru" s tématy: biopotraviny, krajina, průmysl, zdraví a životní prostředí, voda, půda, odpady, biodiverzita, obnovitelné energie, klimatické změny a další.

VÝUKOVÉ PROGRAMY PRO ŠKOLY

- programy jsou nabízeny za cenu 50,- Kč za žáka
- samotná výuka probíhá ve škole, v učebně s možností promítání na stěnu, plátno či interaktivní tabulí (pokud není uvedeno jinak)
- možnost konání programu kdykoli během roku, v dopoledních i odpoledních hodinách (např. pro družinu či odpolední vyučování)

V rámci programů pracují lektorky ECK s vhodnými demonstračními pomůckami (se kterými pracují i samotní posluchači), aby byl zesílen efekt předávaných informací. Všechny programy jsou koncipovány v délce 90 minut, lze je ale dle potřeby zkrátit na 45 minut s vynecháním některých aktivit.

S kompletní nabídkou se můžete seznámit v Katalogu vzdělávacích programů ECK.

POZVÁNKY, AKCE

24. 1. 2016

EKOLOGICKÁ DOMÁCNOST PRAKTICKY

Praha

První díl je celý věnován výrobě mýdla metodou za studena z různých olejů, a jelikož je tento proces mnohem citlivější než výroba krémů, budeme si hodně povídat o tom, jaký postup je třeba dodržet, a jaké pomůcky fungují.

Více informací

29. - 31. 1. 2016

KURZ PERMAKULTURY

Praha

Kurz se bude konat během pěti zimních a jarních víkendů, celkový rozsah bude 75 hodin výuky. Jde o základní permakulturní výcvik, mezinárodně uznávaný formát kurzu (PDC - Permaculture Design Certificate), který vám otevře dveře k dalšímu permakulturnímu vzdělávání ve světě (učitelské kurzy, kurzy pokročilého designu atd.)

<http://ekolist.cz>

SLAVÍME...

Mezinárodní den hor (11.12)

Patří k relativně mladým svátkům, neboť se slaví teprve od r. 2003. Je chápán zejména jako příležitost k vytváření povědomí o významu hor pro kvalitu lidského života i přírodní rovnováhy na Zemi.

